

Osnovni finansijski indikatori

Finansijski indikatori su ključni pokazatelji koji pomažu mladim preduzetnicima i investitorima da procijene finansijsko zdravlje i performanse svog preduzeća ili onog u koje žele investirati. Oni omogućavaju donošenje ispravnih odluka u vezi sa investiranjem, kreditiranjem i operativnim poslovanjem.

Najvažniji finansijski indikatori su:

1. Profitabilnost (sposobnost ostvarivanja profita)
2. Rentabilnost (odnos profita i uloženog kapitala)
3. Efikasnost (upravljanje resursima i operativnim troškovima)
4. Likvidnost (sposobnost izmirenja kratkoročnih obaveza)
5. Zaduženost (stepen zavisnosti od duga)

1. Profitabilnost

Profitabilnost mjeri sposobnost preduzeća da ostvaruje dobit u odnosu na prihode. To je jedan od osnovnih indikatora uspjeha poslovanja.

Ključni pokazatelji profitabilnosti:

- **Stopa bruto marže**

$$\text{Stopa bruto marže} = \frac{\text{Bruto marža}}{\text{Ukupan prihod}} \times 100$$

Stopa bruto marže govori koliko bruto profita je preduzeće u stanju da generiše na svaku ostvarenu marku prihoda.

- **Operativna (EBIT) marža (stopa dobiti iz poslovanja)**

$$\text{Stopa dobiti iz poslovanja} = \frac{\text{Operativna dobit (EBIT)}}{\text{Ukupan prihod}} \times 100$$

Stopa dobiti iz poslovanja (operativna marža) pokazuje koliko dobro preduzeće vodi svoje cjelokupno poslovanje.

- **Stopa neto dobiti**

Stopa neto dobiti

=

$\frac{\text{Neto dobit/profit}}{\text{Ukupan prihod}}$

x 100

Stopa neto dobiti govori preduzeću koliko stvarno u KM zarađuje iz svake prodaje, nakon što se odbiju svi rashodi.

Primjer: Ako kompanija ima neto profitnu maržu od 15%, to znači da od svakih 100 KM prihoda zadržava 15 KM kao čistu dobit.

2. Rentabilnost

Rentabilnost mjeri koliko uspješno preduzeće koristi sopstveni kapital i imovinu da bi ostvarila profit.

Najvažniji pokazatelji rentabilnosti:

- **Prinos na imovinu (ROA – Return on Assets)**

Prinos na imovinu

=

$\frac{\text{Neto dobit/profit}}{\text{Ukupna imovina/sredstva}}$

x 100

Prinos na imovinu govori preduzeću koji procenat od svake uložene KM u posao mu se vratio kao dobit.

- **Prinos na kapital (ROE – Return on Equity)**

Prinos na kapital

=

$\frac{\text{Neto dobit/profit}}{\text{Kapital}}$

x 100

Prinos na kapital govori koliko efikasno biznis koristi novac vlasnika da bi generisao profit.

Primjer: Ako kompanija ima ROE od 12%, to znači da na svaku uloženu marku kapitala ostvaruje 12% dobiti.

3. Efikasnost

Efikasnost pokazuje kako preduzeće koristi svoje resurse za generisanje prihoda i profita. Glavni indikatori efikasnosti:

- **Obrt imovine**

$$\text{Koeffcijent obrta ukupne imovine} = \frac{\text{Ukupan prihod}}{\text{Ukupna imovina/sredstva}}$$

Koeffcijent obrta ukupne imovine mjeri efikasnost korištenja kompletne imovine, a ne samo osnovnih sredstava.

- **Obrt zaliha**

$$\text{Koeffcijent obrta zaliha} = \frac{\text{Ukupan prihod}}{\text{Prosječne zalihe}}$$

Koeffcijent obrta zaliha govori koliko puta se zalihe prodaju (obrnu) tokom određenog vremenskog perioda.

Primjer: Ako je obrt zaliha 8, to znači da preduzeće proda i obnovi svoje zalihe osam puta godišnje.

4. Likvidnost

Likvidnost pokazuje sposobnost preduzeća da na vrijeme izmiruje kratkoročne obaveze. Najvažniji pokazatelji likvidnosti:

- Opšti indikator likvidnosti

$$\text{Opšti indikator likvidnosti} = \frac{\text{Kratkoročna (tekuća) sredstva}}{\text{Kratkoročne (tekuće) obaveze}}$$

Opšti indikator likvidnosti govori da li preduzeće može pokriti kratkoročne obaveze, koristeći sva ona sredstva koja mogu brzo biti pretvorena u novac.

- **Rigorozni indikator likvidnosti („brzi test“)**

Rigorozni
indikator
likvidnosti

=

$$\frac{\text{Kratkoročna (tekuća) sredstva - zalihe}}{\text{Kratkoročne (tekuće) obaveze}}$$

Isti je kao i opšti, samo što su iz sredstava izbačene zalihe, kako bi ostala sredstva koja se najlakše pretvaraju u novac.

Primjer: Ako preduzeće ima opšti indikator likvidnosti od 2, to znači da ima duplo više kratkoročne imovine nego kratkoročnih obaveza, što ukazuje na dobru likvidnost.

5. Zaduženost

Zaduženost mjeri koliko preduzeće zavisi od pozajmljenih sredstava.

Najvažniji pokazatelji zaduženosti:

- **Koeficijent zaduženosti**

Koeficijent
zaduženosti

=

$$\frac{\text{Ukupne obaveze}}{\text{Ukupna imovina}}$$

Koeficijent zaduženosti govori o tome koliko imovine/sredstava preduzeća se finansira iz duga.

- **Koeficijent pokriva kamate**

Koeficijent
pokriva kamate

=

$$\frac{\text{Operativna dobit (EBIT)}}{\text{Godišnja kamata}}$$

Koeficijent pokriva kamate govori koliko lako će biti za preduzeće da plati kamatu.

Primjer: Ako je odnos duga i kapitala 1,5, to znači da preduzeće ima 1,5 KM duga na svaku marku sopstvenog kapitala.

Zaključak

Finansijski indikatori su ključni alati za procjenu uspešnosti poslovanja.

- **Profitabilnost** pokazuje koliko je firma profitabilna.
- **Rentabilnost** mjeri koliko se efikasno koristi kapital.
- **Efikasnost** analizira kako preduzeće upravlja svojim resursima.
- **Likvidnost** pokazuje sposobnost plaćanja kratkoročnih obaveza.
- **Zaduženost** mjeri koliko preduzeće zavisi od duga.

Kombinovanjem ovih indikatora mladi preduzetnici i investitori donose bolje finansijske odluke i povećavaju sigurnost svojih ulaganja.